

Valsts augu
aizsardzības dienests

2025. GADA MARTS

INFORMATĪVS IZDEVUMS LAUKSAIMNIEKIEM

ZIŅU LAPA

Augsnes minerālā slāpekļa monitorings

Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD), kā katru gadu, veic augsnes minerālā slāpekļa monitoringu īpaši jutīgajās teritorijās. Augsnes slāpekļa monitoringa rezultāti un slāpekļa mēslojuma rekomendācijas atrodamas atverot šo saiti:

[Saite uz plašāku informāciju](#)

Augsnes minerālā slāpekļa monitorings tiek īstenots kopš 2005. gada, lai nodrošinātu ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskas darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem.

VAAD katru gadu pavasarī un rudenī apseko 48 monitoringa punktus, kas izvietoti īpaši jutīgajās teritorijās. No katra punkta tiek ņemti paraugi 0–30, 30–60 un 60–90 cm dziļumā.

Monitoringa punktu granulometriskais sastāvs: 4 – smilts (S), 19 – mālsmilts (mS), 20 – smilšmāls (SM) un 3 – māls (M).

Pavasara rezultāti tiek izmantoti, lai sagatavotu rekomendācijas:

- ✓ veģetācijas sākumā kultūraugam pieejamais slāpeklis;
- ✓ par cik būtu jāpalielina vai jāsamazina slāpekļa norma. Rudens dati tiek izmantoti, lai spriestu par ūdens piesārņojuma risku.

Lauksaimniek, pirms sezonas pārlicinies par sava smidzinātāja darba kārtību!

AAL lietošanas iekārtu pārbaudi jāveic reizi trijos gados. Jaunas iekārtas pārbaudi jāveic pēc pieciem gadiem no tās iegādes brīža.

AAL lietošanas iekārtu pārbaudes veic pakalpojumu sniedzēji:

[Saite uz pārbaucēju veicēju sarakstu](#)

[Saite uz plašāku informāciju](#)

UZLABOJUMS noverojumi.vaad.gov.lv

 www.noverojumi.vaad.gov.lv

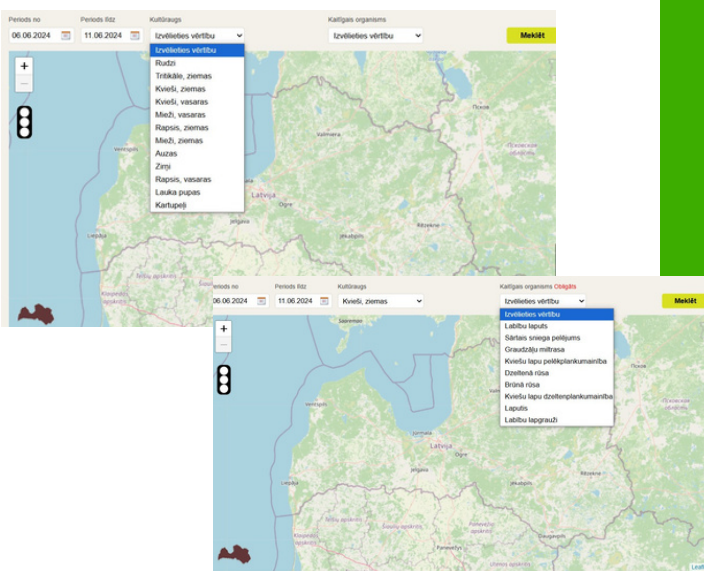
  simbols

 Periods no ...līdz (1 nedēļa)

 Kultūraugs

 Kaitīgais organisms

 Meklēt

kartē

“Luksofora” mērķis

Kaitīgo organismu monitorings ir viens no integrētās augu aizsardzības galvenajiem principiem un pamats lēmuma pieņemšanai par augu aizsardzības līdzekļu (AAL) lietošanu.

“Luksofors” lauksaimniekiem palīdzēs uzskatāmāk un ātrāk izanalizēt VAAD kaitīgo organismu monitoringa rezultātus novērojumu kartē un novērtēt situāciju savā reģionā.

Šogad šī iespēja tiek piedāvāta laukaugiem – graudaugiem, rapsim, kartupeļiem, lauka pupām un zirņiem.

Svarīgi savlaicīgi konstatēt kaitīgā organisma parādīšanos un izvēlēties atbilstošāko augu aizsardzības pasākumu, kuru veikt optimālā laikā – nenokavēt augu aizsardzības pasākumu veikšanu, kā arī to nedarīt pāragri.

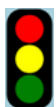
Kā saprast krāsas?

Viegli uztveramā “Luksofora” krāsu – zaļš–dzeltens–sarkans formā, uzskatāmi var redzēt situāciju attiecībā uz konkrēto kaitīgo organismu pēdējo septiņu dienu periodā. Tā kā kultūraugu sējas termiņi, augsnes apstrādes tehnoloģijas, audzēto šķirņu ieņēmība/izturība, auguseka u.tml. dažādās saimniecībās un laukos ir atšķirīga, tā arī kaitīgo organismu parādīšanās laiks un slodze atšķiras, tāpēc lauksaimnieks šo sistēmu var izmantot kā agrīno brīdināšanas sistēmu par kaitīgā organisma parādīšanos savā reģionā.

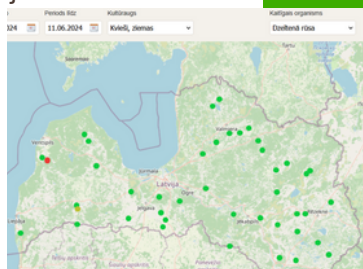
Slimību izplatības gadījumā:

Dzeltenā rūsa (*Puccinia striiformis*)

- augu stipri bojāti
- konstatētas pirmās pazīmes (kultūraugs pastiprināti jāuzmanā)
- augi veseli, pazīmes nav konstatētas

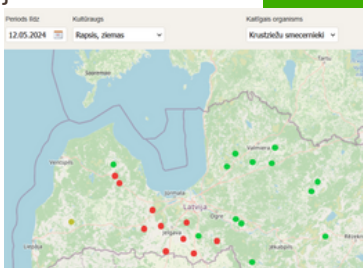
Kaitēkļu invāzijas gadījumā:

Krustziežu smecernieki (*Ceutorhynchus sp.*)

- būtiska kaitīgā organisma invāzija
- kaitīgais organisms konstatēts (kultūraugs pastiprināti jāuzmanā)
- kaitīgais organisms vēl nav konstatēts vai to skaits ir nenozīmīgs

Krāsas nav ieteikums veikt vai neveikt augu aizsardzības pasākumus, bet gan mudinājums lauksaimniekam novērtēt situāciju uz sava lauka attiecībā uz konkrēto kaitīgo organismu, pieņemt augu aizsardzības pasākuma veikšanas vai neveikšanas lēmumu, balstoties uz savu novērojumu rezultātiem un laika prognozi tuvākajām dienām.

Novērojumu karte palīdzēs:

- ✓ ekonomēt laiku;
- ✓ uzskatāmāk novērtēt situāciju reģionā;
- ✓ lauksaimniekam pieņemt savlaicīgu un pamatotu lēmumu;
- ✓ savlaicīgi veicot novērojumus savos laukos, samazināt iespējamo kultūraugu bojājumu risku;
- ✓ konstatēt kaitīgā organisma parādīšanos optimālā laikā;
- ✓ novērst nevajadzīgu ķīmisko AAL lietošanu;

VAAD aicina lauksaimniekus regulāri veikt kaitīgo organismu monitoringu savos laukos, novērojumu rezultātus pierakstīt lauka vēsturē, situācijās, kad nepieciešams veikt augu aizsardzības pasākumus, iespēju robežās, vispirms izvēlēties neķīmiskus augu aizsardzības pasākumus un, nepieciešamības gadījumā, lietojot ķīmiskos AAL, darīt to atbildīgi pret vidi, sevi un līdzilvēkiem.

Latvijas lauksaimniecībā izmantojamās augsnes stāvoklis

Pēc VAAD veiktās augsnes agroķīmiskās izpētes datiem laika periodā no 2021. līdz 2024. gadam, apkopota informācija par Latvijas lauksaimniecībā izmantojamās zemes stāvokli.

Sagatavotās kartes ir informatīvas un to reprezentativitāti ietekmē katrā novadā apsektās platības lielums, kas visā Latvijas teritorijā ir 188 535 ha. Kopumā dati liecina, ka augšņu stāvoklis nav iepriecinošs un, pētot ilgākā laika periodā, tas pasliktinās, ietekmējot kultūraugu ražu apjomus un kvalitāti.

Viskritiskākajā stāvoklī ir augsnes reakcija (pH). Liela daļa no Latvijas augsnēm ir paskābinātas. 27% no pētītās augsnes ir nepieciešama pamatkalķošana, bet 13% nepieciešama uzturošā kalķošana. Augsne paskābinās dažādu dabisku procesu rezultātā, mēslošanas līdzekļu lietošanas dēļ, kalcija un magnija izneses dēļ ar kultūraugu ražu, kā arī izskalošanās dēļ. Visizteiktākā paskābināšanās ir novērojama ārpus Zemgales, kur izplatītas karbonātaugsnes. Paskābinātas augsnes ietekmē augiem nepieciešamo barības elementu uzņemšanu no augsnes. Īpaši izteikta ietekme ir uz fosfora uzņemšanu, jo tā nodrošinājums augsnēs pats par sevi ir problemātisks.

Augiem izmantojamā fosfora nodrošinājums pētītajās augsnēs ir 35% – ļoti zems vai zems.

Augiem izmantojamais kālija nodrošinājums ir 24% no pētītās augsnes – ļoti zems vai zems.

Gan fosfors, gan kālijs ir augiem svarīgi barības elementi un to nodrošinājums būtu jāņem vērā, plānojot mēslošanu.

Foto. Māra Bērziņa

Anulēta reģistrācija ML

Anulēta reģistrācija 108 mēslošanas līdzekļiem un substrātiem no 27 uzņēmumiem, kas 2023. un 2024. gadā nav ievēduši vai ražojuši mēslošanas līdzekļus un substrātus. Anulācija ļauj nodrošināt, ka reģistrā ir pēc iespējas aktuālāka informācija par tirgū pieejamajiem mēslošanas līdzekļiem un substrātiem.

[Saite uz publikāciju Latvijas Vēstnesī](#) ×

Reģistrētie AAL

Atjaunota atļauja, mainījies lietojums un noteikts termiņš krājumu izplatīšanai un nosacījumi krājumu lietošanai:

AAL nosaukums	Reģ. Nr.	Termiņš krājumu izplatīšanai un nosacījumi krājumu lietošanai
Clamox	0496	Lietot saskaņā ar jauno, apstiprināto markējumu. Atļauts Clamox esošos krājumus, kas saražoti līdz 27.02.2025. izplatīt līdz 27.08.2025. Izplatot Clamox, pie pirkuma pievienot VAAD lēmumu ar jaunajiem lietošanas nosacījumiem.

[Saite uz AAL sarakstu](#) ×

AAL lietojuma jomas paplašinājuma saņemšanas iespēja

Ja kultūrauga audzēšanā esat izmantojuši piemērotas un efektīvas bioloģiskās, mehāniskās vai agrotehniskās kaitīgā organisma ierobežošanas metodes, bet vēlamo rezultātu nav iespējams sasniegt ar šīm metodēm, kā arī šo metožu turpmāka izmantošana konkrētajām kultūraugam var rast ražas zudumus, tad var pielietot Latvijā reģistrētu augu aizsardzības līdzekļus. Dārzeņu, augļkoku un ogulāju kultūraugiem ir reģistrēti vairāku kategoriju augu aizsardzības līdzekļi Latvijā, taču ir tādi kultūraugi un kaitīgie organismi, kuru ierobežošanai nav reģistrētu augu aizsardzības līdzekļu lietojumi. Šādos gadījumos Jums ir iespējams iesniegt iesniegumu, kurā ir norādīts argumentēts, agronomisks pamatojums Latvijā reģistrēta Augu aizsardzības līdzekļa lietojuma jomas paplašinājumam saņemšanai, kas tiek izsniegta saskaņā ar regulas 1107/2009 51.pantu un apliecinājums, kurā norādīts ka:

- paredzētais lietojums pēc apjoma ir mazs;
- pieteiktais augu aizsardzības līdzekļa lietojums ir drošs cilvēku un dzīvnieku veselībai un videi;
- lietojuma jomas paplašināšana atbilst sabiedrības interesēm.

Atļauja tiek izsniegta gadījumos, ja nav pieejamas alternatīvas.

[Saite uz pakalpojuma aprakstu](#) ×

Foto. Māra Bērziņa

Bioloģiskajā ražošanā jāizmanto bioloģiskas izcelsmes sēklas un pavairošanas materiāls

Sugas, kuru nebioloģiskas (konvencionālas) izcelsmes sēklas un pavairošanas materiāla izmantošanai jāpieprasa individuālā atļauja:

No 6. februāra līdz 15. jūnijam:

Labības – auzas, kailgraudu auzas, velna auzas, griķi, mieži, kvieši, rudzi, tritikāle, cietie kvieši, speltas kvieši, sudānas zāle

Pākšaugi – lauka pupas, sējas zirņi, sējas vīķi, šaurlapu lupīna

Tauriņzieži – austrumu galega, baltais āboliņš, bastarda āboliņš, hibrīdā lucerna, sarkanais āboliņš, sējas lucerna, inkarnāta āboliņš, sējas esparsete

Stiebrzāles – auzeņairene, pļavas skarene, pļavas timotiņš, hibrīdā airene, daudziedu airene, ganību airene, pļavas auzene, sarkanā auzene, kamolzāle, niedru auzene, miežabrālis

Eļļas augu un šķiedraugu sugas – soja, baltās sinepes, sējas lini, ķimenes, sējas kaņepes, sareptas sinepes, ripsis (vasaras forma)

Citas sugas – facēlija, eļļas rutks

Sēklu maisījumi – zālāju

No 6. aprīļa līdz 15. jūnijam:

Kartupeļi

No 21. jūlija līdz 20. augustam:

Smilts vīķi, ungāru vīķi, ripsis (ziemas forma)

No 6. septembra līdz 15. oktobrim:

Ziemāju labības – mieži, kvieši, rudzi, tritikāle, cietie kvieši, speltas kvieši

[Saite uz plašāku informāciju](#)

UZMANĪBU!

Novērota krustziežu stublāja smecernieka izplatība!

Šogad jau 10. martā, tas ir mēnesi agrāk kā pērn, Zemgalē un Kurzemē ziemas rapšos (AS 21) konstatēti krustziežu stublāja smecernieki (*Ceutorhynchus pallidactylus*).

Aicinām lauksaimniekus apsekot savus ziemas rapša laukus, sekot laikapstākļu prognozei un nepieciešamības gadījumā, lemt par augu aizsardzības pasākumu veikšanu.

